

Statsbudsjett 2021

I dette notatet følger en oppsummering av regjeringens forslag på saker som er spesielt viktige for Industri Energi. I det videre arbeidet vil det jobbes inn mot politiske partier for videre gjennomslag i Stortingets behandling av budsjettet.

Arbeidsmarked og arbeidsliv

Fagforeningsfradrag

Regjeringen foreslår å holde fagforeningsfradraget nominelt uendret, som de har gjort siden 2014. Dette innebærer en reell svekkelse av ordningen, når den ikke justeres for prisvekst.

Styrking av Arbeidstilsynet og Petroleumstilsynet

Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til Arbeidstilsynet og Petroleumstilsynet med henholdsvis 38 og 14 mill. kroner. Samlet utgjør dette en økning på 52 mill. kroner til innsats mot arbeidslivskriminalitet og satsing på et seriøst og sikkert arbeidsliv.

For å styrke håndhevingen av innleie- og likebehandlingsreglene har Arbeidstilsynet fått myndighet til å føre tilsyn med at vilkårene for innleie fra bemanningsforetak og kravet til likebehandling ved utleie av arbeidstakere er oppfylt. Petroleumstilsynet og Luftfartstilsynet har fått samme myndighet innenfor sine ansvarsområder. Tilsynsmyndighetene har samtidig fått myndighet til å ilegge sanksjoner som tvangsmulkt og overtredelsesgebyr dersom virksomhetene ikke gir tilsynet nødvendige opplysninger eller ikke retter seg etter et stansingsvedtak.

Bevilgningen til Ptil foreslås økt med 14 mill. kroner knyttet til en satsing på seriøst arbeidsliv, herunder styrket oppfølging og håndheving av innleie- og likebehandlingreglene og oppfølging av sikkerhet og arbeidsforhold i petroleumsnæringen og leverandørindustrien.

Oljepris- og konjunktursvingninger, koronapandemien og andre omstillinger i petroleumsnæringen kan påvirke sikkerheten både på kort og lang sikt. Innsatsen mot useriøse aktører i utsatte bransjer skal intensiveres i nært samarbeid med bransjene selv. Regjeringen vil også videreutvikle samarbeidet på europeisk nivå.

Som et ledd i å styrke innsatsen mot økonomisk kriminalitet og arbeidslivskriminalitet er det etablert et nasjonalt tverretatlig analyse- og etterretningssenter (NTAES). Analyse- og etterretningssenteret skal utarbeide nasjonale trussel- og risikovurderinger og samle etterretning som vil gi et grunnlag for etatenes oppfølging. Politiet, Skatteetaten, Tolletaten, Arbeidstilsynet og Arbeids- og velferdsetaten deltar i dette arbeidet. Det skal gjennomføres en evaluering av NTAES som vil bli ferdigstilt i 2021.

Arbeidsmarkedstiltak

Regjeringen foreslår å styrke arbeidsmarkedstiltak rettet mot arbeidssøkere med 825 millioner kroner i 2021, inkludert mer ressurser til NAV. Forslaget tilsvarer om lag 7 000 nye tiltaksplasser. Samlet sett gir tiltaksbevilgningen rom for om lag 63 000 tiltaksplasser.

Regjeringa foreslår også å opprette egne opplæringskoordinatorar i NAV som skal styrke samarbeidet med utdanningsinstitusjonane og legge til rette for at flere kan få tilbud om nødvendig opplæring.

LO kritiserer satsingen på arbeidsmarkedstiltak for å være for svak, gitt dagens situasjon med mange arbeidsledige.

Permitteringsregler, dagpenger o.l.

Utvidelsen av maksimal permitteringslengde til 52 uker i løpet av 18 måneder fra 1. november 2020, med en arbeidsgiverperiode II på fem dager fra 1. januar 2021 for permitteringer som har vart i minst 30 uker, er anslått til å øke utgiftene med 360 millioner kroner. Videreføring av den midlertidige utvidede adgangen til å ta utdanning med dagpenger frem til 1. juli 2021 er anslått å øke utgiftene med 100 millioner kroner.

For å møte situasjonen med høy ledighet og mange permitterte som følge av koronapandemien, ble det gjort midlertidige endringer i permitteringsregelverket. Arbeidsgivers lønnspliktperiode ved start av permittering (arbeidsgiverperiode I) ble redusert fra 15 til to dager, og det ble innført en ordning med full lønnskompensasjon (inntil 6G) for permitterte fra dag tre til 20, slik at alle permitterte fikk full lønn de første 20 dagene av permitteringen. Venteperioden på tre dager for å få utbetalt dagpenger ble midlertidig opphevet. Perioden med fritak fra lønnsplikt under permittering ble forlenget, dvs. at grensen på 26 uker ble midlertidig opphevet. Perioden ble først forlenget ut juni, og senere ut oktober 2020. Perioden med dagpenger under permittering ble utvidet tilsvarende.

Fra 1. september ble arbeidsgiverperioden 10 dager. Regjeringen har foreslått å utvide arbeidsgivers fritak fra lønnsplikt og tilsvarende rett til dagpenger for permitterte, slik at permitterte kan få lønn eller dagpenger under permittering i inntil 52 uker innenfor 18 måneder, fra 1. november. *Regjeringen legger til grunn at behovet for utvidet permitteringsperiode er midlertidig. Det legges derfor til grunn at maksimal periode med fritak fra lønnsplikt og dagpenger under permittering igjen blir 26 uker for permitteringer som iverksettes etter 30. juni 2021, dersom forholdene ligger til rette for det.*

Regjeringen har foreslått å innføre en arbeidsgiverperiode II på fem dager etter 30 ukers permittering, fra 1. januar 2021. Arbeidsgiverperiode II vil dermed gjelde alle som har vært permittert i 30 uker eller mer per 1. januar 2021.

Som et midlertidig tiltak i en situasjon med mange permitterte og ledige, har regjeringen fra 20. april 2020 innført en midlertidig ordning som gjør det lettere å ta opplæring som den enkelte selv tar initiativet til, og samtidig beholde retten til dagpenger.

Hovedregelen i dagpengeordningen er at opplæring som kombineres med dagpenger må godkjennes av Arbeids- og velferdsetaten etter søknad. Dette kravet er opphevet i den midlertidige ordningen.

Det tas sikte på at nytt regelverk kan iverksettes fra 1. juli 2021. På bakgrunn av dette foreslår regjeringen å forlenge den midlertidige ordningen fram til 1. juli 2021. Regjeringen arbeider med å utforme et permanent regelverk for å kombinere dagpenger og utdanning

Regjeringen foreslår å skjerpe sanksjonene i dagpengeordningen fra 1. januar 2021, ved å øke varigheten på forlenget ventetid og tidsbegrenset bortfall av dagpenger ved selvforskyldt ledighet og for dem som takker nei til arbeid eller arbeidsmarkedstiltak. Forslaget er på usikkert grunnlag anslått å redusere utgiftene i dagpengeordningen med om lag 180 millioner kroner.

Utvalgte næringspolitiske saker

CCS

Regjeringen foreslår å bevilge 2,3 mrd. kroner til Langskip-prosjektet for fangst, transport og lagring av CO₂ i 2021. I Statsbudsjettet for 2022 vil det måtte settes av 3,4 mrd. og 2,5 mrd. i 2023. Når prosjektet går over i drift, er bevilgningene forventet å ligge mellom om lag 500 – 750 mill. kroner årlig.

Anslagene inkluderer ikke Fortums betingede støtte på 3 mrd. kroner. Et Langskip med begge anlegg, slik Industri Energi har tatt til orde for, vil kreve at det settes av totalt 25.1 milliarder kroner til investeringer og drift. Til sammenligning koster elbilsatsingen årlig over 19 milliarder kroner.

CO₂-kompensasjon

Handlingsrommet i CO₂-kompensasjonsordningen utnyttes godt i regjeringens budsjettforslag for 2021. Bevilgningen til ordningen har økt fra 543 mill. kroner i 2019, via 1,4 milliarder kroner i 2020 budsjettet til 2,5 milliarder kroner i 2021-budsjettet.

Satsing på eksport

Regjeringen foreslår å bevilge 75 mill. kroner til en styrket strategisk satsing på eksport. Pengene skal blant annet gå til å bygge et sterkere samarbeid mellom staten og næringslivet for å identifisere felles strategiske satsingsområder som danner grunnlag for langsiktige eksportsatsinger. Bevilgningen er en del av regjeringens eksportbehandlingsplan (se vedlegg).

- Styrke eksportfremme nye enheten Business Norway med 75 mill. kroner.
- Styre klyngeprogrammet med 20 mill. kroner. Modne klynger.
- Styrke kultureksport med 5 mill. kroner.

Skatt vannkraftverk

Regjeringen foreslår å innføre en kontantstrømskatt for nye vannkraftprosjekter, hvor investeringskostnaden kommer til fradrag umiddelbart. For eksisterende vannkraftverk videreføres dagens skatteregime.

Det vil gjøre det mer lønnsomt å modernisere og utvide eldre kraftverk, men løser ikke at ordinære overskudd fra de eksisterende kraftverkene belastes med ekstraordinært høy grunnrenteskatt.

Både Frps dokument 8-forslag tidligere i år og merknader fra Ap og Sp i revidert nasjonalbudsjett, viser til at vannkraftens normalavkastning må skjermes fra grunnrenteskatt.

Næringsrettet FoU

Regjeringen foreslår å bevilge mer enn 9 milliarder kroner over Nærings- og fiskeridepartementets budsjett til næringsrettet forskning og innovasjon. Satsingen inkluderer:

- 333 mill. kroner til virkemiddelpakken «Grøn plattform», som skal fremme omstilling. (Krisepakke fra mai 2020).
- Deltaking i flere EU-program som vil være viktige for norsk næringsliv:
 - Horisont Europa
 - Det Indre markedsprogrammet
 - Regjeringa vil og vurdere deltaking i Invest-EU
 - EU sitt romprogram.
- 20 mill. kroner til styrking av Innovasjon Norge sitt delprogram for modne klynger.
- 50 mill. kroner til styrking av grunnløyvinga til de teknisk-industrielle institutta.

Veidnes

Regjeringen avviser ilandføring av olje til Veidnes i Nordkapp kommune, slik Stortinget vedtok i sommer (Prop. 113 L (2019-2020)). Begrunnelsen er i hovedsak at ilandføring ikke er lønnsom, og at ordningen trolig vil være i strid med EØS-avtalen.

Sjømatnæringen

Regjeringen vil styrke fiskerikontrollen og foreslår å ilegge fiskeriene en kontrollavgift som skal bidra til finansieringen. Avgiften er foreslått satt til 0,22 prosent av verdien av førstehåndsomsetningen. Avgiften er beregnet å gi en inntekt på 42 millioner kroner i 2021. Det er foreslått at fartøy under 15 meter fritas fra avgift det første året. Denne avgiften skal gå til å forbedre kontrollarbeidet og bidra til et offentlig-privat samarbeid for digital utvikling.

Regjeringen foreslår at produktavgiften på førstehåndsomsetning av fisk, hval og sel settes ned fra 2,2 prosent til 2,1 prosent.

Regjeringen foreslår en produksjonsavgift på oppdrett av laks, ørret og regnbueørret på 0,40 kroner per kilo. Avgiften innføres med virkning fra 1. januar 2021, og skal i første omgang betales i 2022.

Regjeringen vil i budsjettet for 2022 komme tilbake med forslag om overføringer til Havbruksfondet for utbetalinger til havbrukskommunene og -fylkeskommunene i 2022.

Sirkulær økonomi og innovasjon

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til tiltak for en sirkulær økonomi med 40 millioner kroner. Midlene skal gå til tiltak som skal styrke en raskere omstilling til en mer grønn og

sirkulær økonomi, en mer effektiv ressursutnyttelse, begrense negativ påvirkning på klima- og miljø og bidra til flere arbeidsplasser og bedret lønnsomhet i næringslivet.

Regjeringen foreslår å bevilge 700 millioner kroner til Nysnø Klimainvesteringer AS. Nysnø er hittil tilført 1,7 milliarder kroner i kapital. Nysnø skal bidra til det grønne skiftet ved å gjøre lønnsomme investeringer i teknologi som reduserer klimagassutslipp.

Vaksine farmasi

Regjeringen foreslår til sammen 10,6 milliarder kroner i statsbudsjettet til å ruste helsetjenesten til å fortsatt kunne håndtere koronaepidemien i 2021, innkjøp av vaksiner og oppbygging av beredskapslagre.

Regjeringen foreslår å bevilge 3,8 milliarder kroner til vaksiner og vaksinasjon mot covid-19, inkludert 3,77 milliarder kroner til å inngå forhåndsavtaler om levering av vaksiner og til vaksinasjon, og 30 millioner kroner til distribusjon av vaksiner.

Regjeringen foreslår å bevilge 1,1 milliarder kroner til å etablere et beredskapslager av kritiske legemidler i primær- og spesialisthelsetjenesten i 2021. Midlene skal dekke kostnader til innkjøp, kapitalbinding og lagerdrift. Dette vil bidra til å trygge forsyningen av legemidler til Norge i forbindelse med koronapandemien.

CO₂-avgift på mineralske produkter

Regjeringen foreslår å øke avgiftsnivået på ikke-kvotepliktige utslipp av klimagasser med 5 prosent utover prisjustering, fra 544 til 591 kroner per tonn CO₂ i 2021.

Regjeringen foreslår å fjerne fritaket for CO₂-avgift på naturgass og LPG som leveres til bruk i kjemisk reduksjon eller i elektrolyse, metallurgiske eller mineralogiske prosesser. Disse utslippene vil få en redusert sats. Regjeringen foreslår at kvotepliktige utslipp fortsatt fritas for CO₂-avgift.

Havbruksmineraler

Regjeringen foreslår å bevilge 30 millioner kroner til Oljedirektoratets kartlegging av havbunnsmineraler i 2021. Regjeringen har igangsatt konsekvensutredning av mineralvirksomhet på norsk kontinentalsokkel. Regjeringen foreslår å videreføre arbeidet med kartlegging av havbunnsmineraler i regi av Oljedirektoratet for å få bedre kunnskap om mineralforekomster og ressursgrunnlaget på havbunnen på norsk sokkel.

Havvind

Regjeringen omtaler satsingen på havvind i Olje- og energidepartementets budsjettforslag.

Regjeringen ønsker at norsk leverandørindustri skal ta del i utviklinga og bidra til å få fram lønnsom fornybar kraftteknologi. Mange ulike støtteordninger er med på å stimulere denne utviklinga i dag, både for å teste og utvikle teknologien (NOWC/ MetCentre), for å fremme næringa internasjonalt (NORWEP/Innovasjon Norge) og for å sikre finansieringa (GIEK/Eksportkreditt).

Støtte til bygging av flytende vindkraftverk ligger innenfor Enova og Klima- og energifondet sitt mandat for teknologiutvikling og er dagens hovedfinansieringsmodell for støtte til flytende vindkraft. *«Regjeringa vil følge utviklingen i teknologien og aktuelle prosjektplaner tett i tida som kjem, og vurdere situasjonen i lys av utviklingen.»*

Utbytte fra Statnett

Regjeringen fortsetter med å ta ut høyt utbytte fra Statnett, på 908 mill. kroner. Dette vil trolig øke nettleien for forbrukere og industrien. Utbyttet fra Statnett overstiger eksportinntektene fra krafteksporten. Dermed forsvinner en lovet gevinst fra utenlandsforbindelsene.

Avgift på forbrenning av avfall

Avgift på forbrenning av avfall er provenyført til 120 millioner. Dette er 120 millioner som selskapene trenger for å fortsatt i festere i fjernvarme, bedre sluttbehandling og resirkulering og ikke minst øker kostnadene for CO2 fangst såfremt ikke avgiften faller bort ved CO2 fangst.